

Elternbrief Serbisch

Како моје дете учи два језика, немачки и језик породице?

Текст: Dr. Michaela Ulich,
Превод: Дијана Вукомановић
Графика: Silvia Hüsler

**Staatsinstitut für Frühpädagogik – IFP
München**

Gefördert mit Mitteln des Bundesministeriums des Innern
und des Bayerischen Staatsministeriums für Arbeit und Sozialordnung,
Familie und Frauen

Драги родитељи,

Можда се понекад питате:

«Како моје дете учи немачки?» или

«Може ли моје дете од малена учити на два језика?» или исто

«Да ли ће се моје дете после моћи добро изражавати – нпр. у школи?»

Ова и друга слична питања заокупљају многе родитеље. Многи педагози и научници су се бавили тим питањима.

Желимо да вам о томе упутимо пар савета и информација.

Шта је потребно деци да би се говорно добро развила?

- **Деца могу добро учити различите језике**

Ако ваше дете одраста са два различита језика, нпр. код куће се говори један језик и у дечијем забавишту немачки, онда је то велика шанса за будућност вашег детета.

Испитивања показују: деца од малена могу да уче два (или чак и три) језика, уколико су на то подстицани.

Уколико отац и мајка говоре различите језике, онда може свако од њих са дететом да говори свој језик, исто то успевају и деца. Поред свега су важна, поготово за младу децу, јасна «језичка правила» у породици, тако да дете може један одређени језик повезати са једном одређеном особом. Нпр. «мама говори овако, тата овако, за јелом говоримо овако...».

- **Дечије забавиште је шанса за ваше дете**

Ваше дете у дечијем забавишту учи немачки и многе друге ствари које су важне за напредовање у језику – и после за школу. Дечије забавиште је је шанса и добро је када га дете посећује редовно, од треће године. Тако, до поласка у школу дете има довољно времена да се привикава на немачки језик. *Васпитачице подстичу с циљем немачки језик: кроз игру, разговоре, песмице и стихове, сликовнице и приче.*

Уколико на почетку ваше дете још не говори немачки, можда ће у дечијем забавишту тражити пријатеље, који код куће (као оно) причају исти језик. То ће детету помоћи да се навикне и да се пријатно осећа. Временом ће пронаћи и немачке пријатеље.

- **Који језик говорите са вашим дететом?**

Понекад родитељи добијају савет: «Говорите са вашим дететом немачки, па је онда после детету лакше у школи». То је погрешно. *Говорите језиком којим спонтано и природно говорите, који Ви најбоље знате – углавном је то матерњи језик.* У том језику знате већину речи и познато вам је како су формиране реченице. *На тај начин дете добија добру основу,* то му исто помаже код учења других језика, нпр. код учења немачког. Дуго година траје док дете један језик тачно зна – исто то важи за дететов први језик, као и за све следеће језике.

Нека деца имају периоде у којима желе да говоре само један језик – нпр. само немачки. Онда одговарајте на немачком, исто уколико родитељи са децом говоре породични језик. Такви периоди су потпуно нормални. Уколико ви останете доследни и даље говорите са дететом матерњи језик и ако дете тај језик и у другим приликама чује, он се неће изгубити, дете и даље учи, као слушалац – и сигурно ће после поново говорити тај језик.

• Шта можете учинити у породици за напредовање детета у говору?

За напредовање у језику је важан свакодневни живот у породици. У породици деца уче први језик.

Које конкретне могућности у породици постоје за подстицање деце у напредовању језика?

➤ **Задовољство у говору и причању**

Језик се не може тренирати, код млађе деце се сваким даном развија док они слушају и сами говоре – нпр. у игри, код разгледања сликовница, заједничког јела и приликом разговора са људима које воле. *Свакодневни разговори су за децу јако важни: причајте детету о свом послу, о деди и баки, о неком данашњем доживљају;* и ако вас дете нпр. приликом кухања посматра, тада му испричајте шта све данас стављате у лонац. Радуете се, када дете поставља многа питања и када много прича – што га је данас у забавишту наљутило, а шта обрадовало, шта су у забавишту пријатељи рекли, итд. *Дете причањем учи постепено да се изражава и да своје идеје и жеље речима објашњава.*

Деца најбоље уче ако се пријатно осећају и уколико се не боје да направе грешке. Понекад проналазе речи фантазије, играју се говором, то их забавља и добро је за њихов говорни развој. За напредовање није добро ако исправљате дете уколико нешто «погрешно» каже. Понекад деца која су често исправљана изгубе вољу за језик и причање.

Постоје активности кроз која деца јако много науче и могу посебно добро да развију своје језичке могућности. Пре свега ту спадају: читање, причање прича, разгледање сликовница, изговарање стихова и певање.

➤ **Заједничко разгледање сликовница**

За напредовање језика је јако добро уколико родитељи са дететом често- најбоље сваки дан - разгледају сликовницу. Ако са дететом на матерњем језику разгледате сликовницу, многе студије су доказале, да дете при томе учи многе ствари које му даље могу у свим језицима помоћи и које су после у школи важне. Можда понекад за читање имају времена старији брат или сестра, тетка или деда.

Код разгледања и читања сликовница је важно,

- Да детету и одраслом буде пријатно (детету се може упропастити забава уколико одрасли много испитују).
- Да дете може много о причи и сликама да прича - све што му падне на ум.

Ако код куће немате сликовница на вашем језику или не можете да их посудите, опет постоји могућност да на вашем језику са дететом разгледате сликовнице: постоји много немачких сликовница, које уопште немају или имају сасвим мало текста. Такве књиге можете да посудите у забавишту, распитајте се код васпитачице. Сликовнице можете са дететом код куће да разгледате и да на вашем језику о сликама разговарате – можда заједно са дететом можете на основу тих слика да измислите причу. Или да ваше дете донесе из дечијег забавишта сликовницу и да вам на немачком нешто исприча о причи и сликама. Међутим у књижарама постоје многе двојезичне књиге за децу. Ако добро говорите немачки, можете неизменично да читате, једанпут на немачком, а онда на породичном језику.

Понекад деца имају своју најдражу сликовницу, и њу појеле увек наново да чују и разгледају. То је исто добро, тим добијају осећај за језик.

➤ Причање прича

Деца воле приче. Када често слушају једну причу, коју отац или мајка, можда ујак или деда, причају или читају, она при томе развијају говор. *Она уче приче да разумеју и да их сами причају, и то је после за школу јако важно.*

То могу да буду приче из свакодневног живота, бајке, приче из вашег детињства - све што се вама и вашем детету допада. Како би било са једном свакодневном причом за лаку ноћ?

Исто су тако песме, набрајалице и стихови веома важни за развој језичких могућности – и забављају много децу. Сећате ли се још стихова и набрајалица из вашег детињства?

➤ Телевизор није довољан

Приликом гледања телевизије деца се углавном концентришу на слике, а не на оно што је речено. *И углавном гледају мирно. Телевизор нешто посебно не подстиче развој језика.* Деца више науче, ако слушају нпр. једну тонску касету са бајком или од родитеља причу за лаку ноћ. Уколико ваше дете гледа телевизор, важно је да са дететом разговарате о емисији.

➤ Живети са два језика – деца требају примере

Родитељи су важни примери. *Понека деца доживљавају како се њихови родитељи труде да науче немачки језик, - нпр. упитајте дете како се једна реч изговара на немачком, или можда у дечијем забавишту посетите курс немачког језика. То деци помаже.* Онда су и она радознала и поносна на учење немачког. Деца примећују да ли родитељи *сопствени матерњи језик цене* и негују и да ли двојезичност сматрају важним.

Језик је благо...

Уколико ваше дете говори два језика и после се добро изражава, онда поседује благо, које му у даљњем животу и послу може помоћи. То благо му не може нико одузети.

Вама и башем детету на том путу желимо много среће и успеха.